

~ Úvodem ~

Zákon o obecních pamětních knihách z 30. 1. 1920 nařizuje obcím, aby vedly kroniky - pamětní knihy. I obec Fraběšice vedla již za první republiky obecní kroniku. Poněvadž většina obyvatelstva - skoro všechno - bylo národnosti německé - byla kronika vedena německy. Byly pro německé spoluobčany, kteří měli všechna práva v republice, školy a to nejen střední, ale i vysoké. Německí spoluobčané podlehli německému fašismu a imperialismu a žádali o připojení části republiky do Říše. Bolno bylo tehdy našim lidem na severní Moravě, zvláště, když zfanatisovaná mládež i dospělí pronásledovali vše české. Jen lidové vrstvy poznávaly křoví nebezpečí od fašistických Němců. Je to doba, kdy čsl. buržoazie připravuje hanebnou zradu a ztrátu samostatnosti Československa. Henleinovská páte kolona spolu se slovenskými kurdáky a českou reakcí, vedenou agrární stranou, podbívala naše spojení s Sovětským svazem. Kruchooským diktátem bylo rozhodnuto o nás - bez nás -. Mnoho českých lidí muselo opustit severní Moravu a odejít do tak

soaného Protektorátu Čechy a Morava, protože smíšené území připadlo
 Říši. Lid pověrně koravy neklamal. Bojoval v předních řadách proti
 mnichovskému diktátu a otře protestoval proti prádné kapitulaci.
 'Leč všechna obět byla marná!' Kárne bylo odstoupení pohraniční oblasti
 německému fašismu! No o více - slo zbaute náš národ samostatnosti,
 vykoupené krvi po tisíciletém utypení. Lid však bojoval bez zbraní
 proti okupantům v zahraničí i doma. Pro divoký teror, který hitlerovští
 fašisté a nás rozpoutali, boj čs. lidu sílil, až vyvrcholil v osbrojené
 povstání na podzim r. 1944 na Slovensku a v květnu 1945 v Praze.
 Sovětská armáda, která bitla fašisty od Stalingradu, pomohla
 našemu lidu k svobodě. Němci, kteří tak loužili po Říši, byli
 podle postupimské dohody odsunuti. Jen ti, kteří se provinili proti
 našemu národu, byli potrestáni.

Za válečných událostí a pronásledování se ztratila obecni kronika
 psaná německy. Poněvadž jest obec osazena českým obyvatelstvem, byla
 založena nová kronika. Žel, že k ní přistoupeno teprve roku 1958!
 Kronický úkol - byl zdolaň pomoci světového a knihovního inspektora
 Dr. J. Bulícha ze Tumpka, který psikal pro zpracování kroniky

Jl Dr. Kiroslava Zapletal, profesora hospodářské školy v Šumperku.
 jako pramenů bylo použito: Sawoyovy dějiny, Topografie Wollného,
 Vlastivěda moravská - Šumperský okres od Dražana Březiny a zem-
 ských denek olomouckých. Kromě toho byly vydatnými pramenem kronika
 zdejší býv. obecní školy německé i české, farní kronika a zápisy o
 schůzích místní správní komise a místního národního výboru.

Necht' pozná budoucí pokolení,
jak jejich předkové
budovali
osvobozený stát jen Čechů a Slováků!

Hraběšice, 17./12. 1958.
 Jaroslav Lachman, kronikář

Obecní kronika v Horabězích byla založena 27/4. 1958. Tehdy byl předsedou M. Š. V. Běčvář Jan, lesník v místní hájence. Snášel se, aby kronika byla řádně vedena a hledal vhodné osoby. Teprve, když byl pověřen M. Š. V. B. Bohoslav Švoboda, aby vyhledal vhodného kronikáře, bylo započato s přípravami zápisů do kroniky. Leč designovaní kronikáři odmítali! Zůstalo jen několik řádků, které byly zapsány nezjistěným pisatelem.

Švoboda s B. Švobodou neustal a chtěl svému pávarku dostat. Obrátil se o pomoc na Š. V. Šumperku na osvětového a knihovního inspektora s Dr. Jaromíra Bulického. Dr. Bulický sehnal pro pomoc obecní kronice s. Jaroslava Luptáka, který je v páru 1957 dvakrát navštívil Horabězice, aby mohl být zápis v kronice učiněn. Ale kronikář odmítl.

Pak teprve byl pro tuto funkci v r. 1958 získán s. Jaroslav Lachman, který ač ne rodák ze Š. V. Šumperku, se ujímá s láskou a ochotou této nesnadné práce.

Lachman Jaroslav, pisatel této kroniky, je právní referentem, Kocovčácku v Šumperku. Narodil jsem se 21. června 1903, Dolany, okres Kralupy "Stt. Otec byl původně kovářem v Želazárnách Libáče "Stt, později řemeslníkem. Pisatel vychodil obecnou a měšťanskou školu, a vystudoval dvouletou obchodní školu v Praze. Pro shůdnu rodičů nemohl vystudovati obchodní akademii, doptnul své vzdělání státním učňovským kursem při Masarykově universitě v Brně. Od 19. 10. 1919 byl zaměstnán jako učitel a v roce 1928 nastoupil místo v Šumperku u svého advokáta a prvního českého zástupce na radnici Dr. Jud. Ševrálka, jako solitátor. V Šumperku se oženil v r. 1928

s dcerou Leop. Lehnera, Olgou. V době první republiky navštěvoval s rodinou Hraběšice a protože chce bydlet v Hraběšicích, přijal funkci kronikáře. V roce 1938, v provincii, po návratu z mobilisace ze Slovenska k rodině, byl ze Šumperka vyhoštěn a žil v Blomovicích. Vrátil se zpět již 15. dubna 1945 s ilegálním pašákiem. Zálibem je sport, turistika a lyžování.

Pomocníky jeho byli nejstarší čisti příslušníci:

s. Fabo Josef, nar. 3./4. 1910 Vyčapy, okr. Pítra. Původně dělník, pak rolník, později vedoucím provozu na státním statku, Rycharčice. Do Hraběšic přišel s rodinou 2. října 1945 a v době psaní kroniky již tajemníkem obce při místním národním výboru.

s. Lubina Josef, nar. 6. srpna 1913, Habrovany, okres Týpko, původně ředník, pak rolník, nyní zaměstnanec státního statku, Rudoltice. Do Hraběšic přistěhoval se s rodinou dne 2./10. 1945 a zastával zde funkci předsedy správní komise.

s. Kovotný Boleslav, člen K.T.Č., narozený dne 27/10. 1925 Habrovany, zaměstnaním obuvník, dobrý činník - korec -, v Hraběšicích od 5/11. 1945, se staral, aby kronika byla napsána.

Konečně se třeba zmíniti o s. Altru Jiřím Lepetelovi, nar. 15/3. 1902 v Chropyni, okr. Kroměříž. Původně učitel, dnes učitel hospodářské školy v Šumperku. Rád se zabývá historií a ochotně ve vedení kroniky vypomohl.

Jaroslav Luchman.
17/1. 1959. kronikář